No. 1667 Zaterdag 11 December 1915. 32ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

DE OORLOG.

Koning Constantijn zoekt een *mo dus vivendi* om de Verbonden Mogendheden tevreden te stellen en zelf buiten het gedrang te blijven. De militaire grootheden van Griekenland zullen overleg plegen met de Gesanten der Mogendheden omtrent de gestelde eischen en daar over een Verslag uitbrengen.

Dat wint dus weer tijd, en dat is al veel gewonnen.

Nu het najaarsweer het vechten op het slagveld beperkt tot artillerieduel, ontplooit de diplomatie al haar krachten om de bestaande verwikkelingen nog ingewikkelder te maken.

Te Londen hebben de daartoe gemachtigde vertegenwoordigers van Frankrijk, Rusland, Italië en Japan en Sir EDWARD GREY, Engelsche Minister van Buitenlandsche zaken, een verklaring geteekend, dat geen dezer vijf staten afzonderlijk onderhandelingen tot den vrede zou de aangaan.

In den strijd schijnen ze het eens te zijn. Er bestaat een algemeene oorlogsraad en een gecombineerde Opperste Staf, die de hoofdleiding aangeeft na onderling overleg.

Zullen de vijf Mogendheden, elk met zulke tegenstrijdige belangen, wel tot overeenstemming kunnen geraken bij het sluiten van den vrede?

De Verbonden Mogendheden willen blijbaar doorzetten tot het bittere einde toe, en schijnen de mogelijkheid, dat de vredesvoorwaarden hun wel eens konden worden opgelegd geheel en al buiten te sluiten.

Zij denken zich de eindoverwinning aan hunne zijde. Dat doet Duitschland natuurlijk op zijn beurt ook. Een buitenstaander kan nog moeilijk voorpellen aan welken kant de overwinning zijn zal.

Gebrek aan geld en ammunitie heerscht er bij de Verbondenen niet. Daarenboven kunnen zij rekenen op de sympathie van de Ver. Staten, die bereid zijn hen met beide te helpen.

Duitschland en Oostenrijk kunnen niet rekenen op deze sympathie. In tegendeel, de verhouding tusschen deze Staten en Noord Amerika wordt er niet beter op. Nu weer heeft de Amerikaansche Regeering de terugroeping geëischt van de twee attachés bij de Duitsche Legatie, VON PAPEN en BOY'ED. Zij worden beschuldigd zich niet overeenkomstig hun positie te gedragen en te handelen in strijd met de neutraliteit van een gezant.

Ook heeft President WILSON bij herhaling laten vragen om antwoord op zijn Nota aan Oostenrijk over het torpedeeren der paketboot *Ancona*.

Gespannen is de toestand meer dan ooit. Het springen van eenige Amerikaansche munitiefabrieken werd ook aan Duitschen invloed geweten. De algemeene houding wordt daar langzamerhand scherp anti-Duitsch.

Het is de vraag, of Duitschland en Oostenrijk op den duur krachtig genoeg zullen staan in hun isolement om zich zelf van levensmiddelen en ammunitie te blijven voorzien. De zoo welkome hulp van Bulgarije is spoedig verteerd.

Onze Begrooting

BIJ DEN

MINISTER.

Zijne Excellentie heeft een Nota van Wijzigingen ingediend voor de Begrooting van *1916*:

In artikel 1 van het wetsontwerp worden onderscheidenlijk na de onderartikelen 15 en 38 twee nieuwe onderartikelen opgenomen, namelijk:

„*Onderartikel* 15*bis*. Kosten voor verbetering van het visscherijbedrijf in de kolonie...... f 3500" en

„*Onderartikel* 38*bis* Voorschot aan de Cultuur-Maatschappij der Nederlandsche Antillen............ f 25 000."

In voormeld artikel 1 worden de volgende onderartikelen verhoogd en op de daarbij genoemde sommen gebracht:

	verhoogd met:	gebracht op:
Onderartikel 9. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, daggelden, kantoorbehoeften, voedergelden, vergoeding voor gemis van inkomsten en voor reiskosten, en bruggegeld voor de ambtenaren van 's landsmiddelen, van de beambten bij de Curaçaosche Bank, van de ambtenaren en de beambten bij de posterijen, van de beambten bij de draadlooze telegrafie, van den leider der stroohoedennijverheid en van de beambten bij het toezicht op de domeinen...... f	3 244	f 78 221
Onderartikel 20. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van den inspecteur voor het onderwijs en de onderwijzers en verdere beambten bij het openbaar onderwijs	250	100 501
Onderartikel 21. Verdere kosten van het onderwijs..............	800	64 760
Onderartikel 41. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en reisen verblijfkosten van den directeur en verdere ambtenaren en bedienden............	570	22 758
Onderartikel 45. Buitengewone uitgaven voor onderhoud en herstelling van landsgebouwen en -eigendommen, straten en wegen, enz. zoomede het maken van nieuwe werken..................	11 300	14 900
Onderartikel 47. Baggerwerken ..	4 600	8 400
Onderartikel 48. Verbetering van de St. Anna-baai	120 000	120 000

Het eindcijfer der begrooting is f 1 233 009 (een millioen tweehonderd drie en dertig duizend en negen gulden) en het beloop van de bijdrage uit 's Rijks schatkist f 427 610

Toelichtingen.

De in deze nota van wijzigingen opgenomen aanvullingskredieten hebben betrekking, deels op die voorzieningen, waarover de ondergeteekende, zooals bij in de memorie van toelichting bij de onderwerpelijke begrooting heeft medegedeeld, nog overleg pleegde met den Gouverneur, deels op enkele nader noodzakelijk gebleken behoeften. Die nieuwe ramingen mogen de ondergeteekende als volgt toelichten.

Onderartikel 9. De post voor draadlooze telegrafie te Willemstad wordt thans nog bediend door personeel van de zeemacht. Dat personeel kan niet langer beschikbaar worden gesteld en zal derhalve door burgers moeten worden vervangen.

Bovendien is eenige uitbreiding van het aantal seiners noodzakelijk geworden door de invoering van nachtdienst en om in tijdelijk open vallende plaatsen aanstonds te kunnen voorzien.

Een en ander maken eene nieuwe regeling van de bezoldigingen der aan dezen tak van dienst verbonden personen noodig.

Die bezoldigingen zijn thans aangewezen onder artikel 9*b* van den uitgewerkten begrootingsstaat. Een deel daarvan wordt overgebracht naar artikel 9*a* in verband met het voornemen om de betrokken ambtenaren in de gelegenheid te stellen aanspraak op pensioen te verkrijgen.

De regeling van de bezoldigingen van dezen en van de overigen beambten stelt men zich als volgt voor:

bezoldigingen (art. 9*a*):

1 hoofd van den post te Willemstad..............................	f 2 000
2 hoofden van de posten op Aruba en Bonaire à f 900..................................	1 800
1 opsteller te Willemstad	1 500
1 seiner 1ste klasse te „	1 500
1 seiner 2de klasse „ „	1 100
1 seiner 3de klasse „ „	800
toelagen (art. 9*b*):	
3 hulpseiners à f 360	1 080
3 telegrambestellers, 1 op Curaçao, 1 op Aruba en 1 op Bonaire, à f 300..................................	900
bruggegeld voor den telegrambesteller te Willemstad........	36
uitmakende tezamen..........f	10 716

of f 3244 meer dan het thans uitgetrokken bedrag.

Onderartikel 15*bis*. In noot 59 van den uitgewerkten en toelichtenden staat, behoorende bij deze begrooting, heeft de ondergeteekende met betrekking tot de visscherij medegedeeld, dat hetgeen op dat gebied thans gedaan wordt, zich bepaalt tot het in bedrijf houden van het koelhuis op Curaçao en van dat op Aruba. Het bedrijf is in handen van een particulier, terwijl de kosten van onderhoud der koelhuizen à f 300 's jaars voorloopig voor rekening van de kolonie zullen blijven.

Ten einde doorloopend de beschikking over eene voldoende hoeveelheid visch, bestemd om op Curaçao te worden aangekocht, te kunnen verzekeren, is het noodig de visschersvloot op Aruba, die thans niet eens in de behoefte van dat eiland kan voorzien, uit te breiden. In die richting is men reeds werkzaam geweest door het verleenen van voorschotten aan visschers voor het aanschaffen van vaartuigen en vischtuig. Om daarmede voort te kunnen gaan wordt bij dit artikel een voor het doel bestemd krediet van f 2000 aangevraagd.

In dien post is voorts begrepen eene som van f 1200 voor de bewerking van het tweede gedeelte van het verslag van prof. dr. J. BOEKE, voormalig raadsman voor visscherijzaken in Curaçao, over de visscherij en de nijverheid van voortbrengselen der zee in die kolonie. De bewerking van dat gedeelte, dat betrekking heeft op de verzamelde visschen en verder bijeengebrachte gegevens, heeft door verschillende omstandigheden veel vertraging ondervonden. Het is thans echter gelukt de medewerking te verkrijgen van een voor de taak geschikten deskundige. De bewerking zal ongeveer een jaar arbeids kosten, zoodat het bedoeld tweede gedeelte van het voormeld verslag eerst in 1917 zal kunnen worden uitgegeven. Voor de bekostiging van de uitgave zelve wordt gerekend op eene bijdrage van f 800 uit de koloniale kas. Daarmede zal bij de volgende Curaçaosche begrooting rekening gehouden worden.

Onderartikel 20. Onder de posten, die tengevolge van de tijdsomstandigheden uit de begrooting voor het loopende jaar zijn teruggenomen, was ook een krediet van f 250 voor het geven van herhalingsonderwijs op St. Martin. Behalve op Curaçao wordt ook op Aruba en Bonaire zoodanig onderwijs reeds verstrekt, en de behoefte om gelegenheid te geven tot eenigszins voortgezet onderwijs in aansluiting aan de hoogste klasse der lagere scholen heeft zich op St. Martin meer en meer doen gevoelen. Ondergeteekende meent daarom thans het voorstel te mogen doen deze gelden opnieuw beschikbaar te stellen.

Onderartikel 21. Ten einde het (uitgebreid lager) onderwijs op de Wilhelmina-school te Willemstad beter tot zijn recht te doen komen is uitbreiding van die school met nog een klasse noodzakelijk. Voorts komt het gewenscht voor aan de school eene fröbelklasse te verbinden ter verzekering van een geleidelijker gang van het onderwijs.

De aanschaffing van meubelen voor die nieuwe klassen vereischt eene uitgave van f 800, met welk bedrag de raming van den eersten post van art. 21*b* in den uitgewerkten begrootingsstaat (schoolbehoeften en andere uitgaven voor de openbare scholen, Curaçao) ware te verhoogen.

Onderartikel 38*bis*. De Cultuur-Maatschappij der Nederlandsche Antillen, die op St. Eustatius eene onderneming voor de uitoefening van de katoenteelt gevestigd heeft, wenscht haar bedrijf uit te breiden door ook de teelt van sisal op dat eiland ter hand te nemen

Voor het tot stand brengen van dezen aanplant heeft zij de beschikking noodig over eene som van f 100 000. Het is haar echter niet doenlijk om onder de tegenwoordige omstandigheden de beschikking voor zoodanig fonds te verkrijgen; zij heeft zich daarom tot den Gouverneur van Curaçao gewend met het verzoek haar een — in vier gelijke jaar-termijnen uit te keeren - voorschot tot dat bedrag te verleenen.

Genomen proeven hebben reeds doen zien, dat de sisal zich zeer goed op St. Eustatius ontwikkelt en vezel van goede hoedanigheid levert. Wordt de teelt van dit gewas op uitgebreide schaal ter hand genomen, dan zullen velen daarbij een middel van bestaan vinden; de economische ontwikkeling van het eiland in de eerste plaats zal derhalve worden bevorderd.

Op grond van een en ander heeft de ondergeteekende gemeend, in overeenstemming met den Gouverneur, aan het verzoek van de maatschappij tegemoet te mogen komen. Hij heeft echter geen termen kunnen vinden om het volle bedrag van f 100 000 toe te zeggen, maar gemeend zich te moeten bepalen tot de helft van de aangevraagde som, uit te keeren in twee jaartermijnen, elk van f 25 000, omdat het niet uitgesloten is, dat het de maatschappij naderhand zal kunnen gelukken uit andere bron het meer benoodigde te putten.

Nevens toezicht van bestuurswege op-, en andere bedingen tot waarborging van een goede uitoefening van het bedrijf, wordt de uitkeering van eene rente van vijf ten honderd van de voorgeschoten sommen bedongen.

Onderartikel 41. De hierbij genoemde som van f 570 is samengesteld uit:

a. eene toelage naar reden van f 0,90 daags voor een wachter bij het kruitmagazijn op Curaçao f 329,40

b eene toelage voor den hulp-opzichter bij den thans opgesteld wordenden vuurtoren aan de Noord-West-punt van Bonaire 240,—

f 569,40

of rond f 570.

De kosten van toezicht bij voormeld kruitmagazijn werden tot nu toe ten laste van de Staatsbegrooting gekweten, omdat in het magazijn in hoofdzaak buskruit voor den plaatselijken openbaren dienst en voor particulieren bewaard wordt.

In verband met de afgelegenheid van de plaats waar de hoogerbedoelde vuurtoren wordt gevestigd is het noodzakelijk een hulp-opzichter aan te stellen, ten einde te allen tijde eene goede bediening van het licht te kunnen verzekeren.

Onderartikel 45. Voor het maken van nieuwe werken en het doen van buitengewone herstellingen van landsgebouwen, enz. op Curaçao zijn in het hierbij genoemde aanvullingskrediet de volgende sommen voor de daarbij bedoelde voorzieningen begrepen:

a. Het plaatsen van eene verdieping op de Wilhelminaschool f 8900

De vergrooting van dit schoolgebouw is noodig ten einde gevolg te kunnen geven aan de hiervoren bij onderartikel 21 besproken uitbreiding van het onderwijs aan de genoemde meisjesschool.

b. Het oververven van het buitenhoutwerk van het gouvernementshuis en van het kantoorgebouw voor den Gouverneur f 900

Het bedoelde houtwerk begint verveloos te worden en vereischt voorziening.

c. Vernieuwing van de dakbedekking van de balkonkamer van het Gouvernementshuis en van eenig houtwerk aan het dak hiervan f 550

De zinken dakbedekking van de balkonkamer is op verschillende plaatsen vergaan. Een gedeelte van het houtwerk van het dak van het gouvernementshuis moet worden vernieuwd.

d. Aanbrengen van een schot in paviljoen III van 's lands hospitaal f 200

In dit voor de verpleging van 16 lijders aan besmettelijke ziekten bestemd paviljoen worden nooit zooveel zieken verpleegd.

Daarentegen is in de andere paviljoenen dikwijls gebrek aan plaats. Door eerstbedoeld paviljoen af te schutten, zal meer ruimte voor de herberging van andere zieken worden verkregen.

e. Vernieuwing van het houtwerk van het dak boven den regenbak bij het hospitaal aan de quarantaine-inrichting f 400

Dit houtwerk is door houtluis nagenoeg verteerd.

f. Vervanging van de dakbedekking van plaatijzer van het kantoor en van de keuken der slachtplaats door een bedekking met pannen f 350

De slachtplaats is aan zee gelegen; door de ziltigheid is de plaatijzeren bedekking verteerd.

Onderartikel 47. Bij dit artikel is slechts rekening gehouden met uitgaven voor baggerwerken in het Rifwater en het Waaigat, dus niet in de eigenlijke haven. Voor de uitvoering van baggerwerken in de haven zelve was voorloopig niets geraamd, omdat de Gouverneur eerst het oordeel van den nieuw-opgetreden Directeur van openbare werken wenschte in te winnen. De bij deze nota daarvoor geraamde som komt overeen met de voor het loopende jaar voor het doel beschikbaar gestelde.

Onderartikel 48. Zooals de ondergeteekende in zijn hoogerbedoeld Memorie van Toelichting heeft medegedeeld licht in de bedoeling om te trachten de uitvoering van de verdere werkzaamheden tot verbetering van de haven bij aanbesteding te doen geschieden. Volgens daarop van den Gouverneur ontvangen bericht waren tot dat doel onderhandelingen aangeknoopt. Of deze tot een goed einde zullen leiden en op welk bedrag de aanbestedingssom ware te stellen, zal eerst na eenigen tijd kunnen blijken. In verband daarmede is als vermoedelijke uitgaaf ter bekostiging van de in 1916 uit te voeren werkzaamhe-

den de som geraamd, welke de Directeur van openbare werken voor de voortzetting van het werk in eigen beheer noodig acht.

De Minister van Koloniën,
TH. B. PLYTE.

VERHOOGING VAN DE BEGROOTING 1914.

Bij de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1914, vastgesteld bij de wet van 23 Maart 1914 (*Staatsblad* No. 163) was gerekend op eene uitgave van f 1,193,428.

In het geheel hebben de uitgaven echter f 1.189.771,82 beloopen of f 3.656,18 minder dan het geraamd bedrag.

De bijdrage uit 's Rijks schatkist zal echter toch, en wel met een bedrag van f 35,283,62, moeten worden verhoogd, aangezien de opbrengst der middelen, die op f 711.234 was geraamd, f 672.294,20, of f 38.939,80 minder dan de raming is geweest.

In verband daarmede worden bij het eerstgenoemd wetsontwerp van de genoemde begrooting voor verhooging voorgedragen 61 artikelen met een gezamelijk bedrag van f 91.109,58, en voor verlaging een gelijk getal artikelen met een gezameljik bedrag van f 94.765,76, terwijl bij het in de tweede plaats genoemd ontwerp het beloop der bijdrage met f 35.283,62 zijnde het verschil tusschen de voormelde bedragen van f 38.939,80 en 3656,18 wegens mindere ontvangsten en uitgaven, wordt verhoogd.

De lagere opbrengst der middelen is toe te schrijven aan den onbevredigenden maatschappelijken toestand, onstaan tengevolge van de langdurige droogte, die bijna het geheele jaar 1914 op de Benedenwindsche eilanden heeft aangehouden, en van den Europeeschen oorlog, die ook in deze streken zijn nadeelligen invloed, vooral op handel en scheepvaart, heeft doen gevoelen. Met juistheid te zeggen in welke mate en op welke middelen in het bijzonder deze factoren van invloed zijn geweest, is niet doenlijk. Teleurstelling werd ondervonden met het middel „Uitvoerrecht van mijnproducten'', alsmede met het middel „Concessierechten'', welke in 1914 belangrijk minder hebben opgebracht dan de raming en wel onderscheidenlijk rond f 27.000 en f 17.000. Ten bate van het middel „Teruggave van door de koloniale kast bestreden kosten van de koloniale postspaarbank'' werd in 1914 geen inkomst geboekt, aangezien die teruggave in den loop van dit jaar zal plaats hebben en ten voordeele van den dienst van 1915 zal worden geboekt, wat in den geest is van de bepaling van artikel 11 van de Curaçaosche Comptatibiliteitwet (P. B. 1910 No. 63). Daarentegen viel de opbrengst van enkele middelen eenigszins mede.

De overschrijding van de voor verhooging voorgedragen artikelen is toe te schrijven aan onvoorziene of bijzondere omstandigheden, terwijl op een memoriepost f 1.316,76 werd uitgegeven.

De voornaamste overschrijding en overschotten mogen in hetgeen volgt eene korte toelichting vinden.

Overschreden artikelen.

Onderartikel 1. De overschrijding van f 2.225,60 is toe te schrijven aan: het invoeren op 1 Januari 1914 van eene nieuwe regeling der bezoldigingen voor de lagere ambtenaren, wisselingen onder het personeel, bezoldiging van tijdelijk aangesteld personeel, het toekennen van eene buitengewone toelage van f 150 's jaars, van 1 Mei 1914 af, aan twee beambten van het postkantoor en het verleenen van een renteloos voorschot aan den districtmeester van het 4de en 5de district tot aankoop van een vervoermiddel.

Onderartikel 3. De overschrijding van f 7.685,13 is in hoofdzaak veroorzaakt door de hoogere kosten van telegrammen. In verband met den Europeeschen oorlog werd er meer gebruikt gemaakt van de telegraaf dan gewoonlijk. Op onderdeel *a* „boek– en drukwerken, enz.'' werd voor ijkstempels en boekwerken meer uitgegeven dan waarop bij de raming gerekend was. Op onderdeel *d* „verlichting van de vergaderzaal van de Kolonialen Raad, enz.'' werd, in verband met de behoefte, ruim f 100 meer uitgegeven dan raming, terwijl op het voor memorie geraamd onderdeel *e* „subsidie voor de uitgave van eene encyclopeadie van Nederlands West-Indië'' f 500 werd uitgegeven.

Onderartikel 6. Het artikel is met f 3.292,20 overschreden tengevolge van de tijdelijke aanstelling van een kommies eerste klasse en een aantal kommiezen tweede klasse en door de toekenning van eene vergoeding van f 90 voor reiskosten aan den kommies, belast met het rondbrengen van aanslagbiljetten, enz. in de buitendistricten, boven de hem daarvoor toegelegde vergoeding van f 150, die te laag bleek te zijn. Zie verder de toelichting bij onderartikel 7.

Onderartikel 7. Voor een deel is de overschrijding van f 3.196,11 een gevolg van het drukke scheepvaartverkeer en de ontginning van de Santa-Barbara-mijnen gedurende de eerste zeven maanden van het jaar, in verband waarmede aan de kommiezen voor buitengewone diensten meer moest worden vergoed dan waarop gerekend was, en het aantal kommiezen uitbreiding heeft moeten ondergaan. Daardoor zijn ook de uitgaven voor kleeding, enz. gestegen. Voorts is het, in het belang van den dienst, noodig gebleken om, naast de twee in dienst zijnde roeiers, tijdelijk nog twee aan te stellen. Bovendien heeft de aanslagregeling voor de grondbelasting voor het in 1914 ingetreden vijfjarige tijdvak eenige uitgaven wegens reiskosten, waarop niet gerekend was, veroorzaakt en heeft de inspecteur der belastingen, naar aanleiding van ingekomen bezwaren tegen den aanslag, eenige dienstreizen naar de buitendistricten moeten doen.

Ook heeft de inspecteur meermalen het mijndistrict Santa Barbara moeten bezoeken, waardoor eveneens niet voorziene uitgaven voor reiskosten ontstaan zijn.

Voor benoodigdheden is ook meer dan gewoonlijk uitgegeven, omdat er van eenige zaken een voorraad, voldoende voor het gebruik van ten minste twee jaar, uit Nederland besteld is, daar men het benoodigde aldus goedkooper heeft kunnen verkrijgen.

Uit dezen post is eindelijk ook gekweten de vergoeding tot een gezamelijk bedrag van f 150, toegekend aan den secretaris van de hoofdcommissie van aanslag in de grond– en gebruikbelastingen en aan dien van de raad van beroep voor genoemde belasting, waarop bij de raming niet gerekend was.

Onderartikel 9. Gedeeltelijk is de overschrijding veroorzaakt door de uitgaven voor het aanmaken van frankeerzegels en briefomslagen en voor een ander deel door verlies op landswissels. De wisselkoers was in de eerste helft van het jaar laag.

Onderartikel 11. In den loop van het jaar bleek het noodig de in omloop zijnde hoeveelheid bankbiljetten te vermeerderen, in verband waarmede de raming overschreden werd.

Onderartikel 13 Tengevolge van wisselingen onder het personeel werd dit artikel met f 760 overschreden.

Onderartikel 15. De overschrijding is een gevolg van de aan de onderwijzers en onderwijzeressen toegekende verhooging van bezoldiging, waarop bij de raming niet gerekend was.

Onderartikel 16. Op onderdeel *a* „schoolbehoeften en andere uitgaven voor de openbare scholen'' is meer uitgegeven, omdat voor schoolbehoeften en voor aanmaak en onderhoud aan meubels meer is uitgegeven dan waarop gerekend was, terwijl voor den leergang in het boekhouden, in verband met de behoefte, ongeveer f 90 meer moest worden uitgegeven dan de raming.

Ook bedroeg de bijdrage aan bijzondere scholen meer dan waarop bij de raming gerekend was.

Onderartikel 24. Gedurende het grootste gedeelte van het jaar moesten vijf vaste roeiers in dienst gehouden worden, terwijl voor hulproeiers een bedrag van ruim f 1000 noodig was. Uit dezen post zijn bovendien ook de posten gekweten wegens verlichting van den haveningang gedurende den tijd dat schepen des nachts werden in- of uitgeloodst. Na het intreden van den Europeeschen oorlog waren de gewone havenlichten gedoofd en daardoor was het voor en gedurende het verrichten van den bedoelden loodsdienst noodig den haveningang te verlichten,

Onderafdeeling 26. Voor geneesmiddelen en voor verpleging van onvermogenden, enz. is meer dan waarop gerekend was uitgegeven, omdat het aantal zieken in 1914, tengevolge van de groote droogte, buitengewoon groot is geweest. Ten laste van dezen post zijn ook verantwoord de kosten van operatiën, welke f 2668 bedroegen. Verder is voor kosten van het onderwijs in de verloskunde, in verband met de behoefte, meer uitgegeven dan geraamd, omdat uit dezen post, behalve de toelage aan den onderwijzenden geneesheer, ook gekweten zijn de uitgaven voor prijzen aan de vroedvrouwen, die een goed examen hebben afgelegd, zoomede de vergoeding voor reiskosten aan leerling-vroedvrouwen.

Onderartikel 26ter. De uitgaven voor beheer en onderhoud van het huis en erf hebben f 357,97½ bedragen, terwijl aan de armen van de verschillende gezindten een bedrag van f 958,78½ is uitgekeerd. Tegenover deze uitgaven staat eene ontvangst voor een gelijk bedrag onder de opbrengst der middelen opgenomen.

Onderartikel 27. De overschrijding is voor een deel veroorzaakt door de toekenning van voeding aan twee seiners, waarvoor op de begrooting voor 1914 geen bedrag was uitgetrokken, en de verhooging van de toelagen van den sergeant-monteur en den telegrambesteller. Voor een ander deel is de overschrijding toe te schrijven aan de kosten voor onderhoud, die hooger zijn geweest dan waarop gerekend was, omdat er veel gebruik moest worden gemaakt van den gasoline-motor. Ook is onder de als onderhoudskosten geboekte uitgaven begrepen een bedrag van f 418, wegens voorgeschoten kabeltaksen, voor de door den Franschen kabel doorgezonden telegrammen. Daar deze kosten weder worden terugbetaald en als opbrengst van het station onder de middelen verantwoord, zullen de voorschotten in den vervolge op de rekening met derden worden verantwoord.

Onderartikel 34. De nieuwe tijdelijke directeur van openbare werken is op een hoogere bezoldiging aangesteld dan zijn voorganger genoot. Voorts zijn in verband met den Europeeschen oorlog de seinposten Oost- en Middendivisie tijdelijk weder in gebruik gesteld en is op alle seinposten nachtdienst ingevoerd.

Onderartikel 37. De oorzaken der overschrijding zijn de volgende:

In de eerste vijf maanden van het jaar 1914 werden dringend noodzakelijke herstellingen verricht aan den Vianenweg, de Klipstraat, de Consciëntiesteeg en de Columbusstraat. De kosten van deze herstellingen bedroegn meer dan verwacht werd. Voorts werden in de Breedestraat aan de Overzijde twee overlaten vernieuwd, die, wegens den slechten toestand waarin zij verkeerden, seer hinderlijk waren voor het rijtuig- en automobiel-verkeer.

De reiniging van straten en riolen heeft meer gekost dan waarop gerekend was, omdat er verscheidene mestvaalten moesten worden verwijderd en er wegens ziekte onder de dwangarbeiders, die voor dit werk aangewezen worden en wier getal bovendien kleiner was dan in vorige jaren, gedurende een gedeelte van het jaar andere werkers moesten worden aangesteld.

In verband met het steeds drukker wordend automobielverkeer in de buitendistricten moesten, ter voorkoming van ongelukken, eenige smalle weggedeelten in het 2de en 3de district worden verbreed.

Onderartikel 48. In het besteed bedrag zijn ook begrepen de kosten van aanschaffing van een Hayward-baggermachine, ten bedrage van f 14,285 en van een ponton voor die baggermachine ten bedrage van f 8035. Ook zijn op dezen post verantwoord de vervoerkosten naar Nederland van de genietroepen, die bij de verbetering van de haven werkzaam zijn geweest. Deze kosten beliepen f 1438,15

Onderartikel 51. Tengevolge van de toegekende verhooging van besoldiging aan onderwijzend personeel en door wisselingen onder het personeel is deze post met f 375 overschreden.

Onderartikel 52. De bijdrage aan de bijzondere R. K. scholen heeft meer beloopen dan de som waarop bij de raming gerekend was, terwijl voor schoolbehoeften in verband met de behoefte meer dan de geraamde som is uitgegeven.

Onderartikel 56. De overschrijding is een gevolg van de verhooging van de toelage van den telegrambesteller, van uitgaven voor het oververven van het station en van de aanschaffing van benoodigdheden voor dat station, op welk een en ander bij de raming niet gerekend was.

Onderartikel 70. De bijdrage ten behoeve van de bijzondere R. K. scholen heeft meer dan de raming beloopen; voorts zijn ook de uitgaven voor schoolbehoeften hooger geweest dan verwacht was.

Onderartikel 73. Als gevolg van den ongunstigen gezondheidstoestand der bevolking, veroorzaakt door de groote droogte, en tengevolge van de aanschaffing van een brancard, is op het onderdeel *a* „geneeskundige behoeften voor onvermogenden'' meer uitgegeven dan de raming; onderdeel *g* „verschillende benoodigdheden en andere kleine uitgaven'' is mede overschreden daaruit gekweten zijn de buitengewone uitgaven voor verpleging en onderhoud van onvermogende zieken en het vervoer van drinkwater voor het personeel van den vuurtoren te Boca Spelonk; een en ander ook in verband met de groote droogte.

Onderartikel 77. Ten einde in het bestaand watergebrek te voorzien, is door middel van boringen een onderzoek naar de aanwezigheid van water ingesteld, en zijn daarop nieuwe putten gegraven. Deze voorziening heeft buitengewone uitgaven geëischt.

Onderartikel 86. Door de toegekende verhooging der bezoldigingen, en door vermeerdering van personeel, voorts tengevolge van de toeneming van het aantal kinderen na de opheffing van de school van het Methodisten-genootschap en de verhooging van de toelage van het hoofd der school te Philipsburg, is meer uitgegeven dan waarop gerekend was.

Onderartikel 87. De bijdrage aan de bijzondere R. K scholen heeft meer beloopen dan de raming, terwijl voor schoolbehoeften meer is uitgegeven dan waarop gerekend was.

Onderartikel 89. Tot aanvulling van den voorraad geneesmiddelen en voor het houden van toezicht aan de Simsonbaai is meer dan de raming uitgegeven.

Onderartikel 111. De herstelling van een gebouw in het fort Oranje heeft meer gekost dan waarop gerekend was, omdat tijdens de herstelling gebleken is, dat bijna al het houtwerk vermolmd was.

Onderartikel 122. Voor schoolbehoeften is in verband met de behoefte meer besteed dan waarop bij de raming gerekend was; voorts was ook de bijdrage aan bijzondere scholen hooger dan verwacht werd.

Onderartikel 125. In verband met de behoeft is ter aanvulling van den vooraad geneesmiddelen en geneeskundige behoeften en voor de aanschaffing van verschillende benoodigheden, enz. meer uitgegeven dan de raming bedroeg.

Onderartikel 126. De wegen welke door zware regens veel hadden geleden, hebben buitengewone herstellingen geëischt.

Onderartikel 127. In verband met de behoefte werd ten laste van dezen post uitgegeven voor: overtochtskosten f 18.609,22½; kosten van geneeskundig onderzoek f23,60 en verplaatsingskosten f 1.499,82½

Onderartikel 128. De dienst heeft de beschikking over een grooter getal gedrukten geëischt dan waarop gerekend was; voorts heeft de inspectie der belastingen een grooter voorraad gedrukten dan gewoonlijk aangeschaft om deze zaken goedkooper te kunnen verkrijgen.

Onderartikel 133. De overschrijding is een gevolg van de nieuwe schatting der grondeigendommen en van eene in de grondbelastingverordening aangebrachte wijziging.

Onderartikel 141. In verband met de behoefte werd op dit artikel f 8.737,09 meer uitgegeven dan de raming.

Onderartikel 146. Volgens stuk No. 11, overgelegd bij het wetsontwerp tot definitieve vaststelling van de Curaçaosche begrooting voor 1916, hebben de uitgaven ten laste van dezen post f 31.704,80½ bedragen. Daarna werd nog f 2.375,34 uit het artikel gekweten

Artikelen waarop bedragen ongebruikt zijn gebleven.

Onderartikel 5. De bevolking der gevangenissen was door de commissie van beheer over de gevangenissen op 55 geschat; zij wisselde af tusschen 23 en 41.

Onderartikel 22. Aangezien de adviseur in landbouwzaken geen reis naar Curaçao heeft gemaakt en de landbouwkundige de andere eilanden der kolonie niet heeft bezocht, is de som voor reis– en verlijfkosten, onderdeel *d*, f 800, ongebruikt gebleven.

Onderartikel 25. Het aantal melaatschen was minder dan waarop bij de raming gerekend was. Ook waren er geen uitgaven voor begrafeniskosten.

Onderartikel 28. In 1914 zijn er geen aanvragen voor landbouwkredieten ingekomen. Het overschot op het artikel is hoofdzakelijk hieraan toe te schrijven.

Onderartikel 29. Uit gebrek aan maïsstokken voor dakbedekking zijn slechts enkele pachters van landsgronden verplaatst kunnen worden.

Onderartikel 33. Het overschot op dit artikel is voor een deel toe te schrijven aan de omstandigheid, dat de verjaardag van H. M. de Koningin, op Hoogstderzelver wensch niet werd gevierd; behalve de reeds gedane uitgaven voor besteld vuurwerk en aangekochte prijzen op den onderdeelen *c* en *d* zijn daarvoor geene uitgaven gedaan. Op andere onderdeelen is een deel van enkele ramingen ongebruikt gebleven, omdat naar de behoefte daarop minder werd uitgegeven dan toegestaan was.

Onderartikel 36. Voor het onderhoud van de landsgebouwen werden ook grondstoffen gebruikt uit den voorraad in het magazijn van het departement van openbare werken, waarvan de geldswaarde op 31 December 1913 ten laste van artikel 31*a* der begrooting voor 1913 zijn gebracht (zie noot 62 in den uitgewerkten staat der begrooting voor 1915). Voornamelijk hierdoor, maar ook doordat met het oog op de al gemeene bezuiniging wegens de tijdsomstandigheden in de tweede helft van 1914 slechts de allernoodzakelijkste werken en herstellingen werden uitgevoerd, bleef op dit artikel f 2276,68^{5} ongebruikt. Ook bleek het mogelijk afbraak van het oude cantinegebouw te gebruiken voor het verbeteren van het terrein rondom de vleeschhal en rondom eene school, terwijl voor de overdekte speelplaats bij die school pannen van het oude cantinegebouw gebruikt werden, door welk een en ander bezuiniging verkregen is.

Onderartikel 38. Met den damaanleg, waarmede in het 4de en 5de district in 1914 begonnen werd, is weinig voortgang kunnen worden gemaakt tengevolge van gebrek aan werkvolk in de eerste zeven maanden van het jaar, en omdat in de laatste maanden van het jaar met het oog op de mogelijkheid van zware regens, de werkzaamheden gestaakt zijn. Door een en ander is op dezen post f 11.774,69½ ongebruikt gebleven.

Onderartikel 39. Gedurende een groot gedeelte van het jaar is met den zandzuiger niet gewerkt.

Onderartikel 40. In verband met den oorlogstoestand in Europa zijn de lichten aan den ingang van de haven van af 11 Augustus gedoofd; de verlichting heeft daardoor minder gekost.

Onderartikel 58 Tegen de verwachting in werd er in 1914 betrekkelijk weinig gebruik gemaakt van de gelegenheid om voorschotten voor aloëteelt te verkrijgen. Dit was hoofdzakelijk toe te schrijven aan de langdurige droogte, maar daarop was ook de omstandigheid van invloed, dat door stijging van de marktwaarde de te velde staande minderwaardige planten nog eenig voordeel opleverden.

Onderartikel 60. Daar er in den loop van 1914 sprake was van een krediet voor het uitbaggeren van de Paardenbaai in het jaar 1915, achtte de gezaghebber het onnoodig reeds in 1914 met de baggering met den beugel langs den steiger te beginnen. Het daarvoor uitgetrokken krediet bleef dus ongebruikt.

Onderartikel 65. Het overschot op dit artikel is toe te schrijven aan verschillende oorzaken De klerk genoot eene lagere bezoldiging dan het toegestaan bedrag; de betrekking van een kommies der 2de klasse bleef gedurende bijna een maand onvervuld; verder is het bedrag voor vergoeding aan den ontvanger wegens gemis van inkomsten, onderdeel *d*, ongebruikt gebleven, omdat de ontvanger VAN ROMONDT, aan wien die vergoeding is toegelegd, tijdelijk op Curaçao werkzaam is geweest.

Onderartikel 68. Ten gevolge van wisselingen onder het personeel is slechts over een deel van het bedrag beschikt.

Onderartikel 69. Tengevolge van wisselingen onder het personeel en voorts door het ongebruikt blijven van de toelage, uitgetrokken voor eene kweekelinge, die tot onderwijzeres werd benoemd, behoefde niet over het geheele bedrag te worden beschikt.

Onderartikel 79. In de laatste jaren is er geen behoefte geweest aan tijdelijke hulp op verschillende kantoren.

Onderartikel 82. Het aantal gevangenen is in 1914 kleiner geweest dan waarop bij de raming was gerekend.

Onderartikel 91. Het bedrag, bij dit artikel uitgetrokken met het doel om aan planters voorschotten te verleenen tot aanplanting van katoen, is op de begrooting voor 1914 gehandhaafd om alleen in geval van strikte noodzakelijkheid te worden gebruikt. Aangezien in 1914 die noodzakelijkheid niet is gebleken, bleef het krediet van f 3000 ongebruikt.

Onderartikel 94. Voor buitgewone uitgaven aan een der hoofdbergwegen is minder dan de raming uitgegeven, aangezien een gedeelte van het werk aan dien weg reeds in 1913 was verricht.

Onderartikel 96. Tengevolge van het aan den gezaghebber VAN GROL, die in het genot is van eene personeele toelage, verleend verlof, is van dit bedrag niet ten volle gebruik gemaakt.

Onderartikel 98. Voor de waarneming van de betrekking van griffier is gedurende een deel van het jaar slechts een bedrag naar reden van f 350 's jaars betaald.

Onderartikel 107. In verband met de behoefte is ten laste van dezen post slechts f 1 958,54½ uitgegeven.

Onderartikel 108. De uitgaven bedroegen in 1914 f 3.786,50, waarvan nog f 252 uitstaat, aangezien de katoen, waarop voorschot is verleend, nog niet verkocht was.

Van het krediet bleef f 7.218,50 ongebruikt.

Onderartikel 118. De driehoeksmeting en hoogte opneming van St. Eustatius werden in 1918 voltooid. Van het voor 1914 toegestaan bedrag van f 1000 werd nog slechts f 56 gebruikt ter zake van eene vergoeding aan den opnemer voor het verichten van nog enkele werkzaamheden.

Onderartikel 121. Het overschot is een gevolg van wisselingen onder het personeel.

Onderartikel 124. Uitgaven in het belang van den landbouw zijn in 1914 niet noodig gebleken.

Onderartikel 130. In verband met de behoefte werd ten laste van dezen post minder dan de raming uitgegeven.

Onderartikel 131. Als voren.

Onderartikel 132. Voor reis– en verblijfkosten van den adviseur is minder uitgegeven dan waarop bij de raming gerekend werd.

Onderartikel 136. Wegens den oorlogstoestand in Europa zijn verschillende voorzieningen, die ter verbetering van de hoedenvlecht–nijverheid zouden worden getroffen, achterwege moeten blijven.

Onderartikel 144. De uitgaven, in verband met de nieuwe regeling van bijdragen voor het bijzonder onderwijs, zijn vereveud op de verschillende posten, waarbij voor dat onderwijs kredieten zijn toegestaan.

Onderartikel 145. In 1914 zijn hier te lande geen kasvoorschotten ten behoeve van Curaçao verleend.

De Minister van Koloniën,
TH. B. PLEYTE.

Berichten uit de Kolonie.

Zilveren Jubilé

De Eerw. Zuster SUITBERTHA vierde Woensdag 8 December ll. haar zilveren professiefeest in het St. Martinusgesticht.

Van deze 25 jaren religieuze toewijding bracht de Eerw. Jubilaresse 21 jaar op Curaçao door. Verborgen voor de wereld verrichtte zij de nederigste huiselijke bezigheden en sloofde zich zelve af voor hare medezusters. Op haar feest heeft de Eerw. Zuster mogen ondervinden hoe hoog haar werken geschat wordt door hare Oversten en medezusters.

De goede God moge eens haar overgroot loon zijn.

Mejuff. JOHANNA SNIJDERS werd 22 Januari 1865 te Zieuwent, gemeente Lichtenvoorde, geboren, werd 8 Dec. 1888 te Roozendaal gekleed en twee jaar later op denzelfden datum geprofest.

Wij wenschen de goede Zuster nog vele volle jaren toe.

Het Eeuwfeest van Don Bosco.

Een uitgelezen schaar genoodigden, Dames en Heeren, woonde de eenvoudige viering van Don Bosco's Eeuwfeest in het Weeshuis van Sta. Rosa bij. Toen Monseigneur en de Gouverneur de feestzaal binnentraden speelde de Weezenkapel het *Wilhelmus*, waarna een mooie openingsmarsch volgde. Er stonden niet minder dan 14 nummers op het feestprogram, maar alles liep zoo vlot van stapel, dat nauwelijks twee uren voor de volledige uitvoering noodig waren. De muziek werd algemeen ten zeerste geroemd. Maestro Perrotti is een uitstekend dirigent en beschikt over zeer goed geschoolde krachten. Een paar stukken, AIDA, *Le Prigioni di Edemburgo* en *Poliuto* werden onberispelijk uit gevoerd

Een geheel leger van declamatoren stormden los in alle mogelijke talen en tongvallen. Een Maestro, een Pool van geboorte, sprak zelfs in de Babelsche spraakverwarring, daar de man Poolsch, Duitsch, Russisch, Slavisch, Spaansch, Engelsch, Papiamentsch door elkander haspelde. Telkens heeft hij een andere taal moeten leeren en heeft nu zelf een nieuwe taal uitgevonden, die hij BABELONIA noemt, van alles wat. Dat was de *Note comique*.

De Zeereerw. Pater Directeur TOMAS MASSELLO hield een diep gevoelde rede over DON BOSCO en sprong met Italiaansche begeestering op het slot over naar Pastoor FRIE, de Dominikaansche Don Bosco van Curaçao, stichter der Ambachtschool en van het Jongensweeshuis.

Z. D. H. Mgr. VUYLSTEKE had de fijne atentie onmiddelijk na den Directeur het podium te betreden en lof te brengen aan DON BOSCO en zijne Orde, de Paters Salesianen, die zoo vruchtbaar werken in onze Missie.

Aan Pater Tomas Massello den scheidenden Directeur werd een hartelijk woord van dank en afscheid gewijd.

In Memoriam

Aan de Missie van Curaçao is een goed vriend ontvallen. De Edel grootachtbare Heer Mr. A. H. A. VAN BERCKEL, oud-lid van Tweede en Eerste Kamer en oud-kantonrechter is op 68-jarigen leeftijd te Nijmegen overleden.

Toen Mr. VAN BERCKEL nog lid der Kamer was, heeft ZEd. steeds met hart en ziel de belangen der Katolieke Missie verdedigd, meermalen en met vuur er voor gestreden.

Dankbaar willen wij dezen goeden vriendendienst gedenken en aan de Paters, Zusters en Fraters in het bizonder, en aan alle Katholieken in het algemeen een gebedje vragen voor de rust zijner ziel.

Aan zijn hoog geachte Familie ons oprecht rouwbeklag.

Met Mr. VAN BERCKEL verdwijnt weder een man der oude garde, die de Katholieke staatspartij heeft gevormd, en vrijgemaakt heeft het openbare Katholieke leven in Nederland.

Hij behoorde tot onze moedigste voormannen, zooals Dr. NUYENS er een was en Dr. SCHAEPMAN.

Gul Indië

Oost Indië schonk aan het Koninklijk Nationaal Steun–Comité te 's Gravenhage reeds meer dan een millioen gulden en aan het Steuncomité „Curaçao" f 58.552,68' waarvan bereids f 40.000 werden overgemaakt.

De armen van Curaçao zijn dankbaar voor zulk een groote gulheid. Het geheele jaar 1915, en als we ons niet vergissen, de laatste drie maanden van 1914 werd maandelijks f 4.000 onder de armen uitgedeeld.

Het Curaçaosch Ondersteuningsfonds „Ned. Antillen" zou zonder de bijdragen van Moederland en Oost-Indië onmogelijk in den algemeenen nood hebben kunnen voorzien. Het Steuncomité in Nederland en in de Oost heeft een zeer goed en nuttig werk verricht. Aan de milde gevers nogmaals openlijk besten dank.

Past echter, zoo durven we vragen, tegenover zulk een groote gulheid bij de milde gevers aan den kant der uitdeelers schrielheid ?

De ingekomen giften moeten voorzichtig worden beheerd ; wie zal dat willen tegenspreken. Aan het Ondersteuningsfonds „Ned. Antillen" daar voor allen lof. Maar gaat het nu aan, terwijl er nog zulk een groot bedrag over is, de uitdeeling van geld te staken in de buitendistricten van Curaçao, waar de algemeene toestand niet noemenswaard verbeterd is.

Op Bonaire heeft men bedankt voor verdere bedeeling,

Op Aruba zal het ook spoedig niet meer noodig zijn, zeker niet zoo algemeen.

Maar hier op Curaçao in de buitendistricten is er alleen eenige oogst van rankvruchten en is er ook wat versch water te verkrijgen ; voor het overige is de toestand even armmoedig als een jaar geleden.

De menschen hebben geen korrel maïs. Daarbij, alles wat gekocht moet worden aan voedsel en kleeding is veel duurder dan vroeger.

Waarom dan de uitdeeling gestaakt ? Het geld werd toch gegeven om uitgedeeld te worden gedurende den heerschenden nood !

Die nood is nog niet voorbij, en er is genoeg geld over.

Hopen we derhalve, dat het Bestuur van het Ondersteuningsfonds „Ned. Antillen" terugkome op haar besluit en met Januari doorga met ondersteuning te verleenen, zoolang die noodig is en het geld er voor aanwezig is.

Welkom.

Verschillende Curaçaosche families zijn Woensdag met de *Caracas* van hun buitenlandsche reizen teruggekeerd. In het bizonder heeten wij den Heer MORDY MADURO, Voorzitter van den Kolonialen Raad, hartelijk welkom.

Bedrijvig.

Scheepvaart en Handel zijn in de laatste weken erg bedrijvig. Er is een tamelijk druk verkeer in onze haven. Donderdag ll. bijv. werden 7 schepen ingeklaard en 9 uitgeklaard. Een druk werkje voor den Loods !

De uitvoer van dividivi en hoeden is groot. Een verblijdent feit hierbij is de goede prijs der hoeden en de groote navraag naar goede soorten.

Minister Pleyte.

De Gouverneur heeft telegrafisch bericht ontvangen, dat aan den Minister van Kolonien Pleyte verlof wegens ziekte is verleend en dat de Minister van Marine Rambonnet tijdelijk met diens functien is belast.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen een prijscourant van WURLITZER-muziekinstrumenten. De Heer RUDOLPH PALM is agent voor deze fabrikken.

Raffinaderij.

Deze week is hier aangekomen de ingenieur der maatschappij, de Heer J. T. STEENBERGEN. zoomede eenige Amerikaansche werklieden, om bij de opstelling der tanks behulpzaam te zijn.

La Veloce.

Door den agent van de stoomvaartlijn *La Veloce* is telegrafisch bericht ontvangen, dat de dienst gestaakt is.

De *Cur. Crt.*

Officieele Berichten.

Mej. H. G. Peters, tijdelijke onderwijzeres 1ste klasse aan de Wilhelminaschool alhier, is wegens zielsen lichaamsziekte eervol ontheven van haar dienstverband.

Aan den kommies 2de klasse der belastingen alhier C. M. Nuboer is tot verder herstel van gezondheid een maand verlofsverlenging verleend.

Mej. J. S. H. Forbes, in het bezit van eene akte als onderwijzeres 3de klasse is tijdelijk werkzaam gesteld aan de Hendrikschool alhier.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven

Pablo A. Pascual Bethencourt para entregar á Simon Rosal; Cia; Cia. Venezolana de Seguros „La Previsora", Señora Cristina, Ramiro Campi, Manuel Carros, Gustavo Castellini, Mario Dem, Rosita Vidal de Os, Carolina Fabien; Pascuar Gonzales Gertruidis Honorei Iserza Getruide Janga, P. N. Loesberg a/b Ned. S. S. „Loppersum", Josefina Martines, Gabriel Metes, J. Madura, Hector L. Ortis, Virgina Ougeni, Anthonete Semelen. Lita Scorea, Florentina Santiago, Sales & Lavery; Wm. H. Smith, Rosita Wederfoort, Sevia Wederfoort, Isaak Wederfoort, Christian Zind.

Aangeteekende stukken: Maria Bekker, J. Senior, J. H. Joubert, Trovo Luigi, Manuel Preteit B.

Drukwerk: D. O. Reyley & Co.

Drukwerken zonder adres: The Menace (2).

Postspaarbank,

Gedurende de maand September

Kantoren.		Ingelegd	Teruggehaald
Willemstad		f 7.890.74	f 4.572.83
2e district	Curaçao	57.75	—
3e „	Curaçao	15.	6.50
4e „	Curaçao	5.50	15
5e „	Curaçao	1	81.66
Oranjestad	Aruba	221	348.34
8e „	Aruba	—	—
Kralendijk	Bonaire	1.205.94	207.25
Rincon	Bonaire	—	80.11
Philipsburg St Martin		1.618.86	8,27080
Oranjestad St Eust.		92.75	282.81
Botton	Saba	869.25	141.58
Windwardside	Saba	251.25	50
Total .		f 11,228.94	f 8,996.88

Muziekuitvoering.

PROGRAMMA.

1. Rendes-vous Marsch C. Lataan
2. L' Italienne á Alger Ouverture Rossin
3. Soiree d'Etés Valse E. Waldteufel
4. Aus der Woche Potpourri R. Thiele
5. Capt. Fitzpatrick's Marsch Weldon
6. Fant sur La Sonambule Bellini
7. Am Bosporus Turkisches Intermesso P. Lincke
8. Tu y Jo Dansa A. Mislan.

om 7½ uur. Overzijde.

Burgerlijke stand.

Opgaaf van het aantal geboorten, sterfgevallen en huwelijken, welke hebben plaats gehad gedurende de maand September 1915.

	Geboorten. M. gesl.	Vr. gesl.	in echt	b. echt	Overleden M. gesl.	Vr. gesl.	Aangegeven. Levenl.	Huwel.
Stadsdistrict	21	15	16	20	17	14	3	7
2e. district	3	8	5	6	4	2	0	8
3e. district	7	4	8	3	4	0	0	3
4e. district	1	4	3	2	1	0	0	0
5e. district	3	5	5	1	2	2	1	2
Totaal :	35	36	37	32	28	18	4	20

Suriname.

Door de „Board of Agri culture werd een buitengewoon bulletin uitgegeven, waarin wij ook voor onze Kolonie wetenswaardige bizonderheden aantroffen. We ontleenen ze aan *de Surinamer* :

S u r i n a m e heeft eene bevolking van ten hoogste 96000 zielen, verdeeld als volgt : 1000 Europeanen, 8000 Ned.–Indiërs, 27000 Britsch-Indiërs en ongeveer 50000 kleurlingen, Afrikanen en anderen.

De plantages werken uitsluitend met gecontracteerde Br. Indiërs en Javanen ; de z.g. vrije immigranten wijden zich aan landbouwn, veeteelt, ook wel aan andere bedrijven, omdat dit voordeeliger voor hen is dan plantage–arbeid.

De arbeiders in de goudvelden en het balatabedrijf zijn ook hier uitsluitend kleurlingen en negers.

Lemmetjes.

Lemmetjes groeien uitstekend op de lichte gronden in Br.–Guyana, indien zij maar niet zijn blootgesteld aan te zware winden.

Op de zand– en laterietgronden in het binnenland komen de beste vruchten voor en worden rijke opbrengsten verkregen.

De cultuur is eenvoudig en het onderhoud daarvan gering.

Uitbreiding van lemmetjes-aanplant verdient alle aabeveling.

In S u r i n a m e bestaan geen lemmtjes-aanplantigen van eenig aanbelang.

Kokosnoten.

Kokosnootboomen groeien uitstekend op de kuststreek, inzonderheid waar de bodem zandig is. Aan de riviereoevers, die niet gelegen zijn in de kuststreek en op veenachtige gronden slaagt de kokosnootcultuur niet,

De oppervlakte beplant met kokosnooten bedroeg in 1904 even 5000 acres, einde 1914 ruim 15000 acres.

De uitvoer van noten beliep gedurende 1914 een klein 1,5 millioen, wat slechts een klein deel van den oogst is, welke grootendeels wordt aangewend voor olie–bereiding in de kolonie.

De kokosnootcultuur is over 't algemeen naar wensch geweest.

In o n z e k o l o n i e bevinden zich op twee aan de kust gelegen plaatsen eenigszins aanzienlijke aanplantingen van kokosnoten. Het product wordt gebruikt voor olie-bereiding. De uitvoer van het artikel is nog niet noemenswaardig.

Staat van het aantal vaartuigen, die het eiland Curaçao in de maand Nov. 1915 aandeden met vermelding van hunne inhoudsmaat.

	ZEILSCHEPEN.			STOOMSCHEPEN.		
		INHOUD IN M³.			INHOUD IN M³.	
	Aantal	Bruto	Netto	Aantal	Bruto	Netto
Maand November.	94	10,871	10,067	26	160,548	99,555
Vorige maanden.	825	104,485	95,968	275	1,747,029	1,093,952
Totaal.	919	115,356	106,035	301	1,907,577	1,193,507

Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en van de visscherij.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 10 Dec. 1915.

AARDNOTEN (Pindas) per KG........	——
ZOUT per vat van 130 K.G........	f 0.80
DIVIDIVI per K,G......................	„ 0.06½
ORANJESCHILLEN per KG. 1stkw.	„ 0.60
id. per KG. 2e kw.	„ 0.40
HUIDEN per K.G........................	„ 0.70
GEITENVELLEN per K.G..	„ 0.80
WOL per K.G............................	„ 0.10
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„ 0.50
BEENDEREN per K.G.................	„ 0.02
RECINUS–ZAAD per K.G..............	„ 0.05
STROOHOEDEN (hippijapa) .	
Kwaliteit No, 1............per dozijn	„ 3,12½
„ „ 1 (gebleekt),, „	„ 3.25
„ „ 2 „ „	„ 5.
„ „ 8 „ „	„ ——
„ „ 3 „ „	„ ——
„ „ 4 „ „	„ 7
„ „ 5 „ „ OLA	„
„ „ 6 „ „	„ 8
„ „ 7 „ „	„ 9
„ „ 8 „ „ OLA	„
„ „ 9 „ „	„12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„
„ „ 11 „ „	„
„ „ 12 „ „ OLA	„
„ „ 18 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„
„ 1 van 25 c.M. of minder f.	
STROOHOEDEN (latai) :	
Kwaliteit per dozijn........................	f 1,12½

Ratten.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd 21 ratten.

Nederland.

Nederland tijdens den Oorlog.

Het omvangrijke Oranjeboek, dat door onze Regeering is uitgegeven, legt overvloedig getuigenis af van de vele en velerlei moeilijkheden, waarin de wereld–oorlog ons heeft gebracht.

Maar het doet tevens op afdoende wijze uitkomen, hoe nauwgezet Nederland zijn neutraliteit bewaarde, en niet in gebreke bleef, zijn recht op te eischen en zijn protest uit te brengen, waar er wanneer dit noodig bleek.

Het was voorzeker geen lichte taak.

Ons Ministerie van Buitenlandsche Zaken en onze vertegenwoordigers in den vreemde hebben de handen vol gehad.

Maar al bleef hun arbeid geensrins zonder resultaat, toch is in het verloop van den krijg maar al te zuidelijk aan 't licht getreden, hoezeer een land, tusschen oorlogvoedende Staten gelegen, daarvan den druk ondervindt, vooral wanneer die oorlogvoerenden groot zijn en het neutrale land klein is.

Bij herhaling hadden wij reden ons te beklagen over maatregelen, die zeer belemmerend waren voor onzen handel en ons verkeer.

Men denke slechts aan de hinderpalen, onze scheepvaart in den weg gelegd, en het verklaren tot contrabande van allerlei artikelen, die daar tot dusver waren buitengevallen.

Onze regeering zag zich dan ook meer dan eens genoopt, haar teleurstelling en leedwezen ten aanzien dier maatregelen uit te spreken.

Dat zij daarbij geen voorkeur toonde voor een der strijdende partijen, noch naar den eenen, noch naar den anderen kant overhelde, wordt door dit Oranje–boek afdoende in 't licht gesteld.

Het is als zoodanig een volkomen rechtvaardiging van hare houding, die correct en ondubbelzinnig was naar alle zijden, evenals het nog eens voorgoed vonnis strijkt over de valsche geruchten, dat bij den aanvang van den oorlog Duitsche troepen over ons gebied zouden zijn getrokken, en wij dit hadden toegelaten.

Er heeft geen overschrijden onzer grens plaats gehad.

Zoowel van Engelsche, als van Duitsche en Fransche zijde is trouwens reeds geruimen tijd geleden de eerlijke handhaving onzer neutraliteit op loyale wijze erkend en met waardeering besproken.

Maar hoe onzijdig en zonder blaam onze regeering ook was, dit belette niet, dat de oorlog ons veel, zeer veel last berokkende, en zulks nog steeds blijft doen.

En dit is de groote schaduwzijde in dit overzicht.

Grondwetsherziening.

Ingediend is een wetsonwerp tot wijziging der Grondwet. Deze wijziging betreft alléén het kiesrecht en wat daarmee in verband staat.

Het wetsontwerp komt in hoofdzaak op het volgende neer:

1. Ingevoerd wordt het algemeen mannenkiesrecht voor Tweede Kamer, Provinciale Staten en gemeenteraad.

2. De leeftijd mag niet beneden 23 jaar zijn (in de Additioneele Artikelen is de leeftijd van 25 jaar behouden).

3. Bedeelden en wanbetalers van belastingen worden niet meer van het kiesrecht uitgesloten

4. Uitgesloten van het kiesrecht zijn alleen gevangenen, krankzinnigen, onder curateele gestelden, en zij wien dat recht bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak is ontzegd. Aan onherroepelijke veroordeelden tot een vrijheidsstraf van meer dan één jaar of wegens bedelarij of landlooperij, zoomede aan meer dan twee, binnen een door de wet te bepalen tijdperk vallende, onherroepelijk rechterlijk uitspraken openbare dronkenschap vaststellende, verbindt de wet tijdelijk of blijvend verlies van kiesrecht.

5. Het actieve kiesrecht voor Tweede Kamer, Provinciale Staten en gemeenteraad wordt toegekend aan de vrouwelijke ingezetenen, die aan gelijke voorwaarden als de mannelijk ingezetenen voldoen, voor zoover de wet haar daartoe uit hoofde van stand het bezit van niet aan maatschappelijken welstand ontleende redenen bevoegd verklaart.

6. Aan de vrouwen wordt het passieve kiesrecht (verkiesbaarheid vóor Kamers, Staten en gemeenteraad) toegekend.

7. Alle verkiezingen zullen plaats hebben op den grondslag van evenredige vertegenwoordiging.

8. De gewone wetgever kan stemplicht opleggen.

9. Voor verkiesbaarheid tot lid der Eerste Kamer is niet méér noodig dan voor lid der tweede Kamer. De leden der Eerste Kamer worden ook in het vervolg door de Provinciale Staten gekozen.

10. De zittingsduur der Provinciale Staten wordt van zes tot vier jaar teruggebracht. De leden der Staten treden tegelijk af.

11. Kamerleden, die na hun verkiezing een bezoldigd staatsambt, dat zij niet reeds tijdens die verkiezing vervulden, aannemen, verliezen van rechtswege het lidmaatschap (en zijn niet herkiesbaar). Bevordering in rang wordt niet als aanneming van een bezoldigd staatsambt aangemerkt.

* * *

In de Additioneele Artikelen wordt het algemeen mannenkiesrecht direct opgenomen, óók de evenredige vertegenwoordiging voor de vertegenwoordigende lichamen, die uit rechtstreeksche keuze worden samengesteld (dus nog niet voor de Eerste Kamer). De verwezenlijking van het actieve vrouwenkiesrecht wordt aan een nadere wet voorbehouden.

Voor de verkiezingen voor de Tweede Kamer vormen de provinciën Zeeland, Utrecht, Friesland, Overijsel, Groningen, Drente en Limburg ieder één Kieskring, Noord–Brabant en Gelderland ieder twee, Noord–Holland drie en Zuid–Holland vier kieskringen. Bij de verdeeling der vier laatste provinciën in kieskringen heeft men op de bestaande indeeling in kiesdistricten gelet. Alleen het district Tilburg is, om het aantal inwoners van de beide kieskringen in Noord–Brabant niet al te zeer te doen uiteenloopen, in tweeën verdeeld.

De kieskringen worden voor de provincieën, die één kieskring vormen, naar de hoofdsteden genoemd. De overige zijn: voor Noord-Brabant 's Hertogenbosch en Tilburg, voor Gelderland Arnhem en Nijmegen, voor Noord-Holland Amsterdam, Haarlem en Den Helder, voor Zuid-Holland Rotterdam, Den Haag, Leiden en Dortdrecht, — in het geheel dus 18

Bij het vormen van kieskringen voor de Statenverkiezingen zijn de vele bestaande kleine districten in sommige provincies, die thans slechts enkele Statenleden afvaardigen, met andere tot één kieskring samengevoegd.

Buitenland.

Rome.

Het consistorie.

Het geheime consistorie is gehouden op 6 Dec., het openbare 9 Dec.

Tot kardinaal zijn gecreëerd de nuntius in Portugal, Mgr. Tontie, de aartsbisschop van Florence, Mgr. Mistrangelo; de apostolische delgaat voor Costa Riga, Mgr. Cagliero; de nuntius in Beieren, Mgr. Frühwirth; de nuntius te Weenen; Mgr. Scapinelli; de aartsbisschop van Bologna. Mgr. Gusmini.

De Corriere d'Italia schrijft over het Consistorie:

De lijst der nieuwe kardinalen is aldus alleen tot Italiaansche kardinalen beperkt en bevat geen enkelen kardinaal uit het buitenland, daar Mgr. Frühwirth, als nuntius, tot de waardigheidsbekleeders van de Curie behoort. Mgr. Frühwirth wordt tot het purper verheven, niet alleen in zijne hoedanigheid als nuntius, doch ook, omdat hij vroeger generaal van de Orde der Dominicanen was en zou aldus een vertegenwoordiger dier Orde in het H College worden, waarin sedert eenigen tijd geen kardinaal uit deze Orde zitting heeft

De nuntii te Weenen en te München zullen niet ter gelegenheid van het a.s. Consistorie naar Rome komen, doch volgens het protocol der Pauselijke diplomatie zullen zij de baret ontvangen in hun residentiën, waar zij nog hun functies zullen uitoefenen tot het volgende Consistorie, wanneer zij voorgoed naar Rome zullen terugkeeren om den hoed te ontvangen, dien de Paus hun zal opzetten.

Panamakanaal.

Gedurende een langen tijd heeft het gouvernement veel tijd en moeite verspild met den onvasten grond langs het kanaal op de Isthmus Wanneer de modder in het Panamakanaal gleed, werd het uitgebaggerd, op wagens en schuiten geladen en oost– en westwaarts vervoerd om langs de kusten van beide oceanen nieuw land te winnen. Baggermolens waren voortdurend bezig bij het halsstarrige Cucuracha. Men hoopte op deze wijze het kanaal open te kunnen houden, totdat eindelijk de aarden wallen zoo vast geworden zouden zijn en de aardlagen die verzwakt waren door de uitgravingen, hun bergenlast zouden kunnen torsen. Maar een paar weken geleden had de grootste aardverschuiving plaats in de geschiedenis van het kanaal, waardoor het kanaal totaal versperd werd en na eene vruchtelooze poging om een doorvaart te graven, besloten sommige der wachtende schepen om de reis rond Kaap Hoorn te doen, terwijl andere hare ladingen op gouvernementskosten per spoor over de landengte zonden. Het kanaal, die trotsche verrichting van het Amerikaansche volk, de grootste ingenieurstriomf der eeuwen, waaraan $ 350,000,000 ten koste is gelegd, is thans buiten dienst, en niemand weet wanneer het weer geopend zal worden.

Het gouvernement zal nu geen tijd langer verspillen. Generaal Goethals, die op zijn post terug is, zal die onvertrouwbare heuvels boven Gaillard nu met dynamiet behandelen. In letterlijken zin zal hij hen den kop afblazen. Na het feitelijke graven van het kanaal zal dit het grootste werk van grond verzetten zijn dat ooit gedaan is. Ongehoorde hoeveelheden vaste grond zullen losgemaakt en vervoerd worden. Veel daarvan zal in het kanaal vallen om daarna geduldig weer uitgegraven en weggevoerd te worden. Het idee van den generaal is om de natuur te voorkomen door met dynamiet op eens te doen wat de zwaartekracht langzamerhand zou doen en aldus het werk in eens en voor altijd te voltooien.

Ongetwijfeld zal zulk een taak een langen tijd vereischen. Het kanaal is nu op officieel bevel gesloten tot later, maar er is geen zekerheid wanneer het weer geopend zal worden. Gen. Goethals denkt dat het veel tijd zal nemen. Nu het kanaal buiten dienst gesteld is, gelooft hij dat de beste wijze is om die blijvende verschuivingen te keer te gaan zonder zich op te laten houden door de noodzakelijkheid om een kanaal open te houden, dat den eenen dag open gemaakt mag worden om den volgenden dag weer gevuld te worden. Daarin handelt hij zonder twijfel verstandig; halve maatregels zijn reeds dikwijls geprobeerd doch hebben droevig gefaald. Maanden geleden hebben vele nieuwsbladen als hun oordeel uitgesproken dat het gouvernement een grondig onderzoek zou instellen naar de geologische en topographische vorming van de Kanaalzône. De tegenwoordige toestand is reeds dikwijls voorspeld. Wanneer het voorloopig onderzoek reeds gedaan was, kon Goethals onmiddellijk beginnen met het feitelijk werk en daarbij tijd, kosten en moeite besparen.—*De Grondwet.*

BEKENDMAKING.

De verkoop van ZILVEREN GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van 1en Maart. 1914 t/m 31sten Augustus 1914 onder No. **9091 K,** t/m No. **7622 L,** zal plaats hebben op *Donderdag*, den **16 Dec.** a.s., en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, den 11en Dec. 1915.

De Voorzitter,

14 C. S. GORSIRA.

HAVEN-NIEUWS

VAN 4 DEC. — 18 DEC.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Zulia	S S Morris	4 Dec	New York	4 „	Maracaibo
Nickeric	N C v Baaren	6 „	Amsterdam	7 „	New York
Venezuela	J C Metus	8 „	New York	11 „	New-York
Merida	A Johanson	6 „	Maracaibo	6 „	La Guayra
Merida	A Johanson	8 „	La Guayra	9 „	Maracaibo
Zulia	S S Morris	9 „	Maracaibo	9 „	New-York
Caracas	H Hichborn	8 „	New-York	9 „	La Guayra
P Fred Hendrik	P Koningstein	10 „	New-York	11 „	Amsterdam
Caracas	H Hichborn	15 „	La Guayra	15 „	New-York
Merida	A Johanson	15 „	Maracaibo	16 „	Maracaibo
Pr Willem I	J P v/d Borden	16 „	New-York	17 „	Amsterdam
Maracaibo	P W Johnson	18 „	New York	18 „	Maracaibo
Siena	M Minetti	8 Dec	Colón	8 Dec	Génova
Antonio Lopez	Antich	16 „	Colon	16 „	Barcelona
Scythian	J S Martin	9 „	Liverpool	11 „	Cartagena

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Diana V	4 Dec.	Vela de Coro	*Hirondelle*	4 „	Maracaibo
Camina H	5 „	Maracaibo	*9 de Abril*	4 „	Marcaibo
20 de Julio C	5 „	Rio Hacha	*Maria Leoncita*	4 „	Aruba
Rita Otilia V	5 „	Vela de Coro	*Virginia H*	4 „	Vela de Coro
Sirena H	6 „	Maracaibo	*Nib H*	6 „	Bonaire
Nib H	4 „	Bonaire	*Carlota*	7 „	Maracaibo
Virginia H	8 „	Vela de Coro	*Rita Otilia H*	8 „	Vela de Coro
Gacela H	9 „	Maracaibo	*Juan Luis H*	9 „	Rio Hacha
Rosa Maria H	9 „	Aruba	*Diana V*	10 „	Vela de Coro
Refugio H	9 „	Aruba	*Sirena*	10 „	Maracaibo
Nib H	9 „	Bonaire	*Rosa Maria*	9 „	Aruba
			Julia Estrella	9 „	Pto Rico
			Refugio H	9 „	Aruba
			20de Julio	12 „	Rio Hacha

4 Dec. is 't Noorsch S. S. BURSTAD, gecharterd door de Red D Line, van New York vertrokken met bestemming voor La Guayra, Pto. Cabello en Curaçao ± 13 Dec. kan 't hier verwacht worden.